

Tarih: 8 Kasım 2017 - Sayı: 1

- COP23'de ilk iki gün nasıl geçti?
- ...ve Suriye'de Paris Anlaşması'nı imzalıyor
- Günün fosili ödülleri: Avustralya bu sene de boş geçmedi
- Bonn'da Talanoa'ya Bula!
- İklim Ağı'ndan davet:
İklim eyleminde devlet dışı aktörlerin rolünün geliştirilmesi: Şehirler ve iklim değişikliği

Birinci gün açılış seremonisine (bence) Fiji'nin yaptığı ve Qaloqalovi olarak bilinen geleneksel tören damga vurdu. Her ne kadar Bonn'da gerçekleşse de, aslında bunun bir Pasifik COP'u olduğunu hatırlatmak için önemliydi.

COP23'te ilk iki gün nasıl geçti? Önemli başlıklar

Cem İskender Aydın

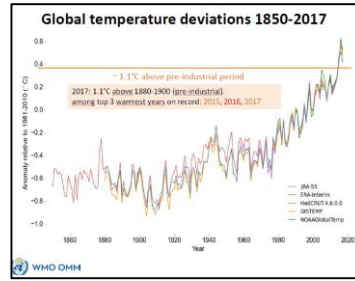
İklim Postası'nı takip edenler iyi hatırlayacaktır, geçen sene Marakeş'te ilk gün bizim için oldukça hareketli geçmişti. Baş müzakerecimiz Prof. Dr. Mehmet Emin Birpınar Türkiye'nin özel durumu nedeniyle iklim finansmanına ve teknoloji transferi mekanizmalarına erişimini sağlayacak bir COP kararı talep etmesi sonucu oturuma ara vermeye neden olan kısa süreli tartışmayı unutmak mümkün değil.

Bu sene ise, geçen seneye nazaran, en azından Türkiye için ilk gün daha sakin geçti demek yanlış olmaz. Sayın Birpınar, geçen sene olduğu gibi, yine finans ve teknoloji transferi ile ilgili bir COP kararı talep ettiğimizi bildirdi. Fakat bu sene, Fiji Başkanlığı bu konuya bir çözüm bulmak için Almanya İklim Baş Müzakerecisi Jochen Flasbarth'ı arabulucu olarak görevlendirdi. Önümüzdeki günlerde Türkiye'nin durumu ile ilgili olumlu bir karar çıkacak mı, göreceğiz. Şu anda geçen seneye göre bu konuda daha çok umutlu olduğumuzu söylemek yanlış olmaz.

Prof. Dr. Mehmet Emin Birpınar, Türkiye'nin COP kararı talebini iletirken

Bunun dışında müzakereler sırasında meydana gelen bazı diğer önemli başlıklar ise şöyle:

Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO) Genel Sekreteri Petteri Taalas rekor kıran küresel sıcaklıklar, karbondioksit konsantrasyonları ve deniz sıcaklıkları ile birlikte artan okyanus asitleşmesi ile daha şiddetli kasırga, muson ve kurak mevsimler bildirdi

Almanya Çevre Bakanı Barbara Hendricks, Almanya'nın 2017'de Adaptasyon Fonu'na 50 Milyon Euro daha katkı yapacağını açıkladı. Genelde üzerinde pek

konuşulmayan Adaptasyon Fonu için (her ne kadar Almanya ölçeğinde bir ülke için bence oldukça küçük olsa da) böyle bir katkının dile getirilmesi sembolik öneme sahip.

ALBA (Bolivarian Alliance For The Peoples Of Our America) grubu adına konuşan Dominik Cumhuriyeti'nin açıklaması ise odadaki fılı işaret etmesi açısından önemliydi. İklim değişikliği ile mücadele için şimdiye kadar taahhüt edilen katkıların yetersiz olduğunu belirten Dominik Cumhuriyeti, bir de bu şartlar altında EK-1 üyesi bir ülkenin anlaşmadan çıkmış olmasını talihsizlik olarak niteledi ve üstü kapalı olarak ABD'nin anlaşmadan çekilmesini eleştirdi.

Biraz da buna cevaben, ABD, her ne kadar Paris Anlaşma'sından çekilmiş olsalar da, özellikle de Anlaşma'nın uygulanmasına dair ana hatların ve ilkelerin oluşturulması konusunda müzakere süreçlerine aktif katılım yürüteceklerini açıkladı.

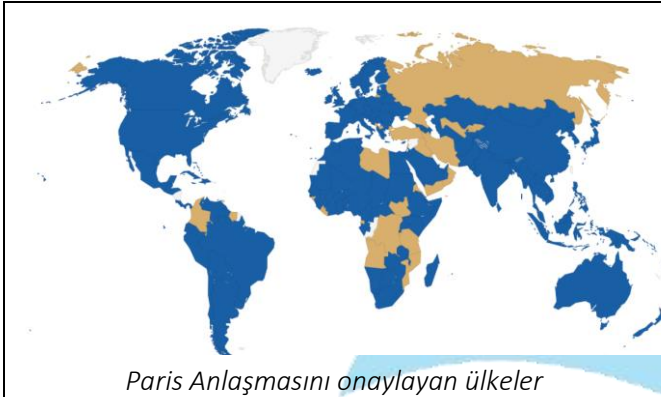
...ve Suriye de Paris Anlaşması'nı imzalıyor

Geçen iki günde, Bonn'daki müzakereler sırasında gerçekleşen en önemli gelişmelerden biri şüphesiz Suriye'nin Paris Anlaşması'nı imzalayacağını duyurması oldu. 23 Ekim'de anlaşmayı onaylayan Nikaragua'nın ardından Suriye'nin de taraf olacağını açıklaması ile anlaşmayı açıkça reddeden tek ülke olarak ABD kaldı. Bu açıdan bakıldığında, Suriye'nin bu açıklaması oldukça sembolik bir öneme sahip. Özellikle de ülkenin yıllardır içinde bulunduğu iç savaşı düşününce ve bu iç savaşa neden olan faktörler arasında iklim değişikliğinin de olduğunu iddia eden bazı çalışmalar varken bu karar daha da önem kazanıyor.

Aslında, daha önce de çokça dile getirildiği üzere, ABD resmen Paris Anlaşması'nın onaylamış bir ülke ve anlaşmadan resmen ayrılması için 4 Kasım 2020'ye kadar beklemesi gerekiyor. Ama yine daha önce sıkça dile getirildiği üzere, anlaşmaya uymamanın ve anlaşmaya ilişkin taahhütleri uygulamamanın herhangi bir yaptırımı olmadığı için, ABD'nin fiilen anlaşmadan çıkmasına dair de yapılabilecek pek bir şey yok.

Bu noktada hatırlanması gereken önemli noktalardan biri ise, anlaşmayı imzalamak ile resmen onaylamak arasında önemli bir fark olduğu. Şu ana kadar 197 taraf ülkenin sadece 169 tanesi anlaşmayı resmen onaylamış durumda. Anlaşmayı henüz onaylamayan 28 ülke arasında ise Rusya ve İran ile birlikte Türkiye de var.

Uzun yıllardır süren iç savaş nedeniyle şimdiye kadar BMİDÇS sekreteryasına herhangi bir katkı niyeti iletmeyen Suriye'nin en kısa zamanda katkı taahhüdünü ve sera gazı azaltım hedeflerini iletteceği belirtiliyor.

Günün fosili ödülleri: Avustralya bu seneyi de boş geçmedi

Uluslararası İklim Eylem Ağı (CAN international) tarafından her COP sırasında en iyi "kötü"ye verilen günün fosili ödülleri Bonn'daki müzakerelerin ilk iki günü şu şekilde geçti:

Müzakerelerin ilk gününde, bir fosil ödülü vermek yerine, CAN üyeleri bir "Günün Işığı" ödülü vermeyi tercih ettiler. CAN, ABD Başkanı Donald Trump'a gönderme yaparak "Önü alınamaz bir Twitter bağımlılığına sahip hepimizin bildiği *Belli Birisi*'ne rağmen hâlâ 'biz bu işin hâlâ içindeyiz ve dünyamızın herkes için daha güvenli, daha sağlıklı ve daha yüksek refaha sahip bir yer olması için çalışacağız' diyen herkese" günün ışığı ödülünü layık gördü. Bu açıdan bakıldığında, Türkiye de ödülün sahiplerinden biri olarak görülebilir. Geçen sene Marakeş'te ilk günün fosili ödülüne layık görülen ülkemiz için oldukça iyi bir gelişme. Umuyoruz ki bu şekilde devam ederiz.

İkinci gün ise, ilk günün acısını çıkarırcasına, CAN üyeleri iki ayrı ülkeye günün fosili ödülünü layık gördü.

İlk olarak Avustralya'ya Adani kömür madenine onay verdiği için ve bu nedenle Pasifik'teki kırılğan komşularını tehlikeye atan kötü bir komşu olduğu için Pasifik COP'u olarak adlandırılan bu toplantıda günün birinci fosili verildi. Özellikle de Adani'deki kömür madeninin Pasifik'teki 14 ayrı ada ülkesinin toplam emisyonlarından daha fazla sera gazı salacağını ve "Büyük Bariyer Resifi"ni yok edeceğini düşününce, ödül daha da önem kazanıyor. Geçtiğimiz seneler de sıklıkla bu ödülü alan Avustralya, böylece bu seneyi de boş geçmemiş oldu.

Günün ikinci fosil ödülü ise kömürden aşamalı olarak çıkmak yerine, tam tersi bir şekilde kömürü ısrarla desteklemeye devam eden Polonya'nın oldu. Gelecek seneki COP'a ev sahipliği yapacak Polonya, bu sorumluluğuna ters bir şekilde fosil yakıt desteklerini devam ettirdiği için günün fosili ödülüne layık görüldü.

Bonn'da Talanoa'ya Bula*

Ümit Şahin

Birleşmiş Milletler İklim Zirveleri (COP, yani Conference of Parties, yani Taraflar Konferansı), tarihinin 23. yılında, aradan 16 yıl geçtikten sonra yeniden Almanya'ya döndü. Daha önce Rio Yeryüzü Zirvesi sırasında kabul edilen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin (UNFCCC) 1994'te yürürlüğe girmesinin ardından yapılan ilk COP, 1995'de Berlin'de düzenlenmişti. Ardından 1999'da Bonn'da COP 5, 2001'de (bir yıl önce Lahey zirvesi çöktüğü için yıl ortasında bis olarak) COP 6 yine Bonn'da yapıldı. Ama zaten Bonn UNFCCC'nin merkezi olduğu için yıl ortasında ara toplantılar burada yapılıyor. Buraya tekrar dönmemizin nedeni COP 23'ün Almanya'nın ev sahipliğinde olsa da başkanlığını ilk kez bir Pasifik ada ülkesinin, Fiji'nin yaptığı bir COP olması. 40 bin kişi toplanıp buradan 16 bin kilometre uzaklıktaki Fiji'ye gidemeyeceğimiz için, Fiji başkanlığındaki COP'a ev sahipliğini Bonn yapıyor.

Fiji, bir kısmı deniz seviyesindeki mercan adaları olan 106 ada üzerinde kurulu 870 bin nüfuslu bir ada ülkesi. Ülke sınırları içinde yüzlerce de üzerinde yerleşim olmayan ada ve adacık var. İklim değişikliğinin ilk vurduğu ülkelerden biri Fiji. Küresel sıcaklık artışı Paris Anlaşması'nda hedeflendiği gibi 2 derecenin altında bile tutulsa ülkenin üzerinde yerleştiği çok sayıda adayı okyanus suları yutacak. Zira 2012'de Vunidogoloa köyü deniz seviyeleri yükseldiği için yeri değiştirilen ilk köy olmuştu bile. Bana sorarsanız bundan sonraki bütün COP'lara bir Pasifik ülkesinin başkanlık yapması gerekir. Tuvalu, Kiribati, Vanuatu, Solomon adaları, vb. Ama tabii bundan sonraki ilk COP'u yine kömürcü Polonya'ya verdiler bile! Üstelik Polonya kömür endüstrisinin kalbi Katowice'ye! Bu ne cevvalik anlamıyorum...

COP 23'ün bir Pasifik adasının başkanlığını yaptığı ilk iklim zirvesi (Pasifik COP'u) olması dışında – ama bu kez sevimsiz – bir ilkiği daha var. ABD'nin Trump'ın başkanlığı altında katıldığı ilk COP bu. Aldığımız bilgilere göre Trump buraya kömür ve nükleer propagandası yapsınlar diye bir ekip gönderiyormuş. Biliyorsunuz Trump'ın ilk işi Obama'nın çıkarttığı iklim koruma düzenlemelerini iptal etmek ve ABD'yi Paris Anlaşması'ndan çekeceğini açıklamak olmuştu. Paris'ten

nasılsa çekiliyoruz diye bu sene COP'a hiç katılmasalardı daha iyi olmaz mıydı? Bence olurdu. Bunu birisinin Trump'a "tane tane" anlatması gerekir.

Bonn Taraflar Konferansı'nın gündemine gelince... İlk bakışta oldukça teknik görünüyor. Paris Anlaşması nasıl yürütülecek, ülkeler ilerleme raporlarını nasıl, hangi çerçevede hazırlayacaklar, şeffaflık ve hesap verebilirlik nasıl sağlanacak falan... Amaç Paris'in uygulanmasına dair bir kılavuz hazırlamak. Ama ben size bu işin politik tercümesini yapayım izninizle: Özetle, amaç ülkelerin zaten tam anlamıyla uygulamasalar bile gezegeni sanayi öncesi döneme göre 3-3,5 derece daha sıcak hale getireceği garanti olan (biliyorsunuz bu kadar kasırga, sel, sıcak, kurak, daha 1 derecede oluyor) yetersiz, hatta bazı ülkeler için tamamen anlamsız emisyon indirim hedeflerini bile uygulamadan yan çizmelerini önleyebilir miyiz, onu bulmak. Sera gazı envanterlerini verirken bir numara çekmelerini, azaltmadıkları emisyonları azaltmış gibi yapmalarını, uymadıkları zaman hesap vermelerini sağlamak. Zira biliyorsunuz Paris Anlaşması hukuken bağlayıcı olsa bile uymayana ceza yok. Bu tuhaf durumu çözüp hiç olmazsa bir yaptırım mekanizması getirilebilecek mi göreceğiz.

Ayrıca Bonn'da bir türlü dolmayan Yeşil İklim Fonu'na biraz para gelecek mi onu da göreceğiz. En fazla para vermesi gereken ülkenin başkanının hali ortada gerçi... Ama iklim finansmanı olmadan bu işler nasıl olacak? Çünkü gereken önlemleri almaları, enerji ihtiyaçlarını sera gazı salmadan karşılamaları için gereken yenilenebilir enerji santrallerini kurmaları, kuraklıktan kırılan veya yükselen deniz sularından tuzlanan topraklarını kurtarmaları için yoksul ülkelere para lazım. Bu parayı da bugüne dek iklimi bu hale getirenlerin aralarından toplamaları ve aktarmaları gerekiyor. İsmi afili olan Yeşil İklim Fonu bu kadar basit bir şey aslında. Ama hem ortada doğru dürüst para yok henüz, hem de öylece bırakırsanız toplanan paraları da birileri iklimi koruyoruz numarasıyla yiyebilir. Çünkü biz Pasifik'te yükselen deniz seviyeleri yüzünden batmakta olan adaları anlasak da, ada ülkesi deyince çoğu ülke politikacısının aklına vergi cennetleri geliyor, o da malum! Neticede Bonn'da Yalan Rüzgârı'na dönüşen iklim finansmanı dizisi de çekilmeye devam edecek.

Sonuç olarak önümüzdeki iki hafta Bonn'da yine müzakereleri takip edip, olan biteni paylaşmaya devam edeceğiz. Her zamanki gibi iklim hareketi de durmuyor. Halkların İklim Forumu, yani alternatif zirve de devam ediyor. Geçen hafta sonu Bonn'da bir de yürüyüş vardı. Tabandan yükselen sese de kulak vermeye çalışacağız elbette.

Yalnız fazlasıyla merak ettiğim bir mesele var ki, onu da sormadan edemeyeceğim. Biliyorsunuz Türkiye iklim müzakerelerinde özel istekleri olan bir ülke. Yeterince gelişmediği için Yeşil İklim Fonu'nda yararlanmak istiyor, bunun için yıllardır ısrarcı bir diplomasi yürütüyor. Bunun bence de hiçbir sakıncası yok doğrusu. Yalnız Anadolu Ajansı'nın haberine göre, dün, yani Bonn İklim Zirvesi'nin başladığı gün, Türkiye'de, Hattat Holding ve Eren Holding arasında gerçekleştirilen "Zetes-Hattat Yerli Kömüre Dönüşüm Protokolü" için bir imza töreni yapılmış. Bu törende konuşan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak "Hedefimiz Cumhuriyet tarihinin en yüksek yerli kömür üretimine ulaşmak" demiş. Amacın ithal kömürün payını azaltmak, onun yerine yerli kömürü geçirmek olduğu anlaşılıyor, onu anladım. Ama bir şeyi anlamıyorum. Acaba Enerji Bakanlığı'nda bir mantar panoya iklim zirvelerinin başladığı günün büyük puntolarla yazılı olduğu not kağıtlarını her sene birkaç ay öncesinden yapıştıran ve her sene mutlaka o güne bir kömür açılışı ya da imza töreni denk getiren bir ekip mi var? Gerçekten varsa birkaç güne Bonn'a gelirler. Kendilerini yaratıcılıkları ve zamanlama başarıları nedeniyle özellikle tebrik etmek istiyorum.

* *Talanoa, Fiji ve Pasifik'te konuşulan birçok dilde kullanılan geleneksel bir kavram ve katılımcı ve şeffaf diyalog anlamına geliyor. Talanoa'nın özü herkes için iyi olanı bulmak için empati kurarak bilgelik yoluyla fikirleri paylaşmak. Fiji'nin başkanlığındaki COP 23'de bu nedenle kolaylaştırıcı müzakereler Talanoa Diyaloğu adıyla yapılacak. Bula ise Fiji dilinde "merhaba" demek.*

İklim Ağı'ndan davet: İklim eyleminde devlet dışı aktörlerin rolünün geliştirilmesi: Şehirler ve iklim değişikliği

8 Kasım 2017, 11:00 - 13:00 Türkiye Pavilyonu

Konuşmacılar:

- Robert Hall, ECOLISE & GEN Europe; CAN Europe (Climate Action Network)
- Dr. Ümit Şahin, Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi
- Arif Cem Gündoğan, Ekoloji Kolektifi Derneği
- Miriam Badino, ICLEI World Secretariat

Moderatör

- Özgül Erdemli Mutlu, TEMA Vakfı ve İklim Ağı

İKLİM AĞI

İklim değişikliğiyle mücadelede devlet dışı aktörlerin rolünün önemli olduğunun tanınması, Paris Anlaşması'nın getirdiği kritik yeniliklerden biri oldu. Bu olgunun küresel, bölgesel ve ulusal ölçeklerdeki etkileri hakkında artan bir farkındalık var. Aşırı hava olaylarında görünür bir artışın da dâhil olduğu sayısız faktörden ötürü şehirler iklim değişikliğine karşı uyum ve dirençlilik politikaları geliştirmede daha aktif olmaya yöneliyor; yerel yönetimler iklim değişikliğine karşı giderek daha fazla eyleme geçiyor.

Öte yandan bir şehirden bahsettiğimizde, o şehri yöneten yerel yönetim organından (belediye vb.) daha fazlasını anlamalıyız. Yerel yönetimler (belediyeler gibi) ile üniversiteler, sivil girişimler ve iş dünyası gibi diğer yerel paydaşlar arasında güçlü bir yapısal işbirliği kurgulanması, yereldeki iklim eyleminin gücünü ve etkisini artırabilir. Bütün bu aktörlerin varlığı ve katılımı iklim değişikliğine uyum için hayati öneme sahiptir.

Bu etkinliğin amacı, şehirler düzeyinde iklim değişikliğinin potansiyelini ve yararlarını göstermek ve Türkiye için düşük karbonlu kalkınma fırsatları tartışmalarına katkıda bulunmak olarak özetlenebilir. Etkinliğin aynı zamanda politika yapıcılar ve uzmanlar için, potansiyel faydaların politika oluşturma süreçlerinde dikkate alınabileceği yolları tartışmak için bir fırsat sunması amaçlanmaktadır.